

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS ETIKOS KOMISIJA

SPRENDIMAS DĖL PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS NARĖS VIDOS BONDAUSKIENĖS VEIKSMŲ

2021 m. gegužės 20 d. Nr. TK-52-2-4
Plungė

Plungės rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija (toliau – Etikos komisija), susidedanti iš pirmininko Tado Šetkausko, narių: Česlovo Kerpausko, Dainos Martišienės, Rimanto Petkaus, Remigijaus Striaupos, Vaidoto Skieraus, nuotoliniu būdu vykusiame posėdyje, įvertinusi prašyme nurodytas aplinkybes dėl Plungės rajono savivaldybės tarybos narės Vidos Bondauskienės veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatoms, nustatė:

Tyrimo pagrindas ir dalykas

Etikos komisijos gautame pranešime nurodoma, kad Vida Bondauskienė Plungės rajono savivaldybės tarybos (toliau – Taryba) 2021 m. sausio 20 d. sprendimu paskirta į Komisiją Plungės rajono savivaldybės narių 2020 m. gruodžio 22 d. teikime nurodytoms aplinkybėms ištirti (toliau – Komisija). Akcentuojama, kad Vida Bondauskienė balsavo už tai, kad ji būtų paskirta į šią Komisiją. Todėl Savivaldybės tarybos narė, būdama suformuotos Komisijos sudėtyje, vykdydama tyrimą dėl savo pačios Teikime surašytų argumentų bei nenusišalindama, galimai pažeidė Kodekso 4 straipsnio 8 punkto nuostatų reikalavimus.

2021 m. balandžio 7 d. Etikos komisija posėdyje įvertinusi gautą informaciją ir pridėtą medžiagą, vadovaudamasi Kodekso 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendė pradėti tyrimą dėl Plungės rajono savivaldybės tarybos narės Vidos Bondauskienės veiksmų atitikties Kodekso 4 straipsnio 8 punkto nuostatoms.

Etikos komisija nusprendė kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją (toliau – VTEK) ir paprašyti pateikti išvadą dėl Kodekso 4 straipsnio 8 punkte įtvirtinto nešališkumo principo taikymo vykdant Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnyje numatytą savivaldybės tarybos nario – mero įgaliojimų netekimo procedūrą.

Nustatytos faktinės aplinkybės

2020 m. gruodžio 22 d. teikimu dešimt Tarybos narių kreipėsi į Tarybą, kad būtų pradėta Tarybos nario – mero Audriaus Klišonio įgaliojimų netekimo procedūra pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnį. Teikimą pradėti procedūrą pasirašė ir Tarybos narė Vida Bondauskienė. Teikime vartojamos formuluotės, kaip pvz. „meras A. Klišonis sulaužė priesaiką“, „priesaika sulaužyta šiais veiksmais“, „meras nuosekliai skleidė melagingą informaciją“, „meras šį pavedimą ignoravo ir jo neįvykdė“.

2021 m. sausio 20 d. sprendimu Vida Bondauskienė paskirta į Komisiją Plungės rajono savivaldybės narių 2020 m. gruodžio 22 d. teikime nurodytoms aplinkybėms ištirti. Vida Bondauskienė balsavo už tai, kad būtų paskirta į šią Komisiją.

Vidos Bondauskienės paaiškinimas

Vidos Bondauskienės ir keturių Plungės rajono savivaldybės tarybos narių – Rimo Dužinsko, Jono Mockūno, Vaidoto Skieraus ir Adomo Zamulskio – pasirašytame 2021 m. gegužės 17 d. rašte – pateiktame atsiliepime į 2021 m. kovo 26 d. Plungės rajono savivaldybės mero

Audriaus Klišonio prašymą „Pradėti tyrimą dėl Savivaldybės tarybos narių Vidos Bondauskienės, Rimo Dužinsko, Vaidoto Skieraus, Adomo Zamulskio, Jono Mockūno veiksmų, nurodoma, kad „Etikos komisijos yra prašoma įvertinti, ar mes, Tarybos nariai, nepažeidėme Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymu patvirtinto Valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) reikalavimų. Mero prašyme nurodoma, kad galimo etikos pažeidimo esmę sudaro mūsų akivaizdus nešališkumo principo atliekant Tarybos nario pareigas sulaužymas, kadangi 2020-12-22 teikimu (toliau – Teikimas) dešimt Tarybos narių kreipėsi į Tarybą, kad būtų pradėta Mero įgaliojimų netekimo procedūra. Penki iš Teikimą pasirašiusių Tarybos narių, prieš kuriuos pradėtas šis Etikos komisijos tyrimas, buvo paskirti į Komisiją Plungės rajono savivaldybės narių 2020-12-22 Teikime nurodytoms aplinkybėms ištirti, jie taip pat balsavo už tai, kad jie patys būtų paskirti į neteisėtai sudarytą Komisiją. Mero prašyme buvo nurodyta, kad mes, Komisijos nariai, patys tyrėme, ar mūsų pačių parengtame Teikime nurodytos aplinkybės iš tiesų buvo teisingos. Mero prašyme taip pat buvo nurodyta, kad mes dėl to turėjome išankstinį nusistatymą Mero atžvilgiu ir negalėjome nešališkai atlikti tyrimo bei pateikti nešališką išvadą.“ Toliau pažymima, kad „VTEK atsakyme padarė išvadą, kad atsižvelgiant į savivaldybės tarybos veiklą reglamentuojančius teisės aktus ir teismų praktiką, teismų suformuota nuostata dėl mero rinkimų ir atleidimo iš pareigų, kaip politikos formavimo proceso, kai suinteresuotų Savivaldybės tarybos narių dalyvavimas šiame procese nesuponuoja pareigos nusišalinti, gali būti taikoma ir vertinant analogiškas Kodekse įtvirtinto nešališkumo principo taikymo aplinkybes.“ Toliau pažymima, kad „...pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktiką tarybos narių dalyvavimas ir balsavimas svarstant klausimą dėl jų atleidimo iš politinių pareigų nėra vertinamas kaip privatus interesas. Todėl analogiškas ir Tarybos narių paskyrimas į Komisiją nevertinamas kaip galimas interesų konfliktas.“

Toliau išdėstytos aplinkybės, dėl kurių nebuvo pagrindo nusišalinti:

„Pirma, Lietuvos vietos savivaldos įstatyme (toliau – VSĮ) yra patvirtinta, kad Komisija Teikime nurodytiems faktams sudaroma iš visų frakcijų atstovų, laikantis proporcingumo principo. Be to, VSĮ numato, kad teikimas dėl įgaliojimų netekimo procedūros gali būti inicijuojamas tik tokiu atveju, jei jį pasirašo ne mažiau kaip 1/3 savivaldybės tarybos narių grupę sudarančių asmenų. Taigi, minėtos nuostatos leidžia tiesiogiai daryti išvadą, kad sudaromos komisijos veikloje gali dalyvauti ir tie asmenys, kurie pasirašė teikimą. Dėl įgaliojimų netekimo procedūros inicijavimo.“

„Antra, Komisijos pareiga ir tikslas, kaip tai yra nustatyta VSĮ 251 straipsnio 6 d. – ištirti Teikime pateiktus faktus. Taigi, Komisija veikia tik tyrimo tikslais ir jos pagrindinis tikslas ir uždavinys nėra nuspręsti ir priimti galutinį sprendimą, ar konkretus savivaldybės tarybos narys sulaužė priesaiką ir (ar) nevykdė jam nustatytų įgaliojimų ir todėl turėtų būti pašalintas iš savivaldybės tarybos. Todėl Komisija, vykdamas savo pagrindinį uždavinį. Todėl Komisijai, vykdamas savo pagrindinį, tenka pareiga dar kartą ištirti Teikime nurodytas aplinkybes ir faktus, kas reikšia, kad Teikime nurodyti faktai ir aplinkybės turės būti dar kartą įvertinti ir patikrinti. Pažymėtina, kad, gavusi Komisijos parengtą išvadą, būtent savivaldybės taryba (o ne Komisija ar pavieniai jos nariai) balsų dauguma nusprendžia, ar yra pagrindo kreiptis į LVAT su prašymu pateikti išvadą, ar Meras sulaužė priesaiką ir (arba) nevykdė jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų.“

„Trečia, Komisijos veiklos nuostatų 7 punkte yra imperatyviai numatyti sprendiniai Komisijos veikimo principai – teisingumas, nešališkumas, skaidrumas, atsakomybė, teisinė viršenybė. Pункte taip pat įtvirtinta, kad visi Komisijos nariai pasižada veikti vadovaujantis šiais principais.“

„Apibendrinimas

Todėl mes, Tarybos nariai, įvertinę tai, kad:

(i) Etikos komisija yra gavusi VTEK atsakymą, kuriame nurodyta, kad mūsų, kaip Teikimą pasirašiusių Tarybos narių, dalyvavimas Komisijos veikloje nėra laikytinas šališku ir sukeliančiu interesų konfliktą;

(ii) gavę Mero Raštą dėl nušalinimo jį nedelsiant įvertinome ir parengėme motyvuotą atsakymą dėl pagrindų nušalinti nebuvimo;

(iii) papildoma įvertinę susijusių teismų praktiką ir aktualias teisės aktų nuostatas, manome, kad mūsų dalyvavimas Komisijos veikloje niekaip nesuponavo mūsų šališkumo ir interesų konflikto.“

Teisinis veiklos vertinimas ir motyvai

Kodekso 4 straipsnio 8 punktas numato, kad valstybės politikai viešajame gyvenime vadovaujasi nešališkumo principu - neturi sutartinių ar kitų santykių, kurie galėtų kliudyti atlikti valstybės politiko pareigas ir varžytų jo apsisprendimo laisvę priimant sprendimus, taip pat yra objektyvus priimdamas sprendimus ir vengia išankstinio nusistatymo.

Pateiktame VTEK 2021 m. balandžio 29 d. rašte S-1294-(2.5) „Dėl nuomonės pateikimo ir privačių interesų deklaracijos kopijų“, atkreiptinas dėmesys, jog savivaldybių tarybų nariai ir merai yra valstybės politikai, kurie atlikdami jiems priskirtas pareigas veikia savaveiksmiškumo ir nepriklausomumo pagrindais, kurie yra taikomi formuojant savivaldos institucijas, taip pat sprendžiant klausimus dėl tarybos narių (mero) įgaliojimų netekimo jiems sulaužius priesaiką ar nevykdant nustatytų įgaliojimų.

Vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau - LVAT) suformuota praktika, tarybos narių dalyvavimas ir balsavimas svarstant klausimą dėl jų atleidimo iš politinių pareigų nėra vertinamas kaip privatus interesas. LVAT yra išaiškinęs, kad net mero dalyvavimas mero atleidimo procedūroje dėl jo, kaip savivaldybės tarybos nario, pareigų vykdymo nevertintinas kaip vien tik jo privatus interesas. Teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjo, ėjusio mero pareigas, dalyvavimas ir balsavimas sprendžiant klausimą dėl mero atleidimo ir jo suinteresuotumas nesuponuoja pareigos nusišalinti nuo tokios procedūros. Pareiškėjo turtinis ir neturtinis interesai nėra laikytini pagrindiniais veiksniais, lemiančiais siekį užimti mero postą ar jį išlaikyti. Didesnis mero suinteresuotumas yra vadovauti savivaldybei, įgyvendinti kitus Vietos savivaldos įstatyme nustatytus mero įgaliojimus. Mero rinkimai ir atleidimas iš pareigų yra politikos formavimo procesas savivaldybėje, o asmens, einančio mero pareigas, kaip savivaldybės tarybos nario, dalyvavimas sprendžiant klausimą dėl mero atleidimo vertintinas kaip savivaldybės tarybos nario teisių įgyvendinimas ir pareigų vykdymas bei politinės valdžios siekis (LVAT 2011 m. Gegužės 9 d. Sprendimas Nr. A525-789/2011).

VTEK, atsižvelgdama į nurodytąją teismų praktiką, savivaldybės tarybos veiklą reguliuojančius teisės aktus, pateikė nuomonę, kad teismų suformuota nuostata dėl mero rinkimų ir atleidimo iš pareigų, kaip politikos formavimo proceso, kai suinteresuotų savivaldybės tarybos narių dalyvavimas šiame procese nesuponuoja pareigos nusišalinti, gali būti taikoma ir vertinant analogiškas Valstybės politikų elgesio kodekse įtvirtinto nešališkumo principo taikymo aplinkybes.

Plungės rajono savivaldybės tarybos etikos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Valstybės politikų elgesio kodekso 9 straipsnio 1 dalies 1 punktu, atsižvelgdama į VTEK 2021 m. balandžio 29 d. rašte S-1294-(2.5) nurodytas išvadas bei į LVAT išaiškinimus dėl mero rinkimų ir atleidimo iš pareigų,

n u s p r e n d ė

1. Konstatuoti, kad Plungės rajono savivaldybės tarybos narė Vida Bondauskienė nepažeidė Valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 8 punkte įtvirtinto nešališkumo principo.

2. Etikos komisijos sprendimo kopiją išsiųsti Savivaldybės tarybos narei Vidai Bondauskienei.

3. Apie sprendimą informuoti Pareiškėją.

4. Komisijos sprendimą paskelbti Savivaldybės interneto puslapyje www.plunge.lt ir vietinėje spaudoje.

Sprendimas gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo arba jo įteikimo suinteresuotajam asmeniui dienos.

Komisijos pirmininkas

Tadas Šetkauskis